

ΑΠΟ ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΤΑ WIENER SÄNGERKNABEN - Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΕΝΟΣ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΜΑΣ ΚΟΣΜΟΥ

«.....L'Allemagne, cette autre Mère immense...»

«.....La musique est le verbe de l'Allemagne. Le peuple allemand, si comprimé comme peuple, si émancipé comme penseur, chante avec un sombre amour. Chanter, cela ressemble à se délivrer. Ce qu'on ne peut dire et ce qu'on ne peut taire, la musique l'exprime. Aussi toute l'Allemagne est-elle musique, en attendant qu'elle soit liberté.

«.....Le chant est pour l'Allemagne une respiration. C'est par le chant qu'elle respire. La note étant la syllabe d'une sorte de vague langue universelle, la grande communication de l'Allemagne avec le genre humain se fait par l'harmonie, admirable commencement d'unité. C'est par le nuage que ces pluies, qui fécondent la terre, sortent de la mer; c'est par la musique que ces idées, qui pénètrent les âmes, sortent de l'Allemagne.»

(Βίετωφ Οδγκώ. *Ο «Σαίξπηρ». 1864)

Τὰ δεκαοκτὼ ἀηδονάκια τῆς Βιεννέζικης ἑκκλησιαστικῆς Χορωδίας ἀπὸ μικρὰ παιδάκια, 11 ἕως 14 χρόνων, ποὺ ἐμάγεψαν τὴν ἀκοή μας, αὐτὲς τῆς τελευταίας μέρες, μὲ τῆς τρεῖς συναυλίες τῶν στὰ «Ὀλύμπια» καὶ ἐγλύψαν τὴν καρδιά μας, παράλληλα πρὸς τὴν μουσικὴ ἀπόλαυσι, ποὺ μᾶς ἔδωσαν, ἐχρησιμοποίησαν καὶ σὲ κάτι θετικώτερα χρῆσιμο τὴν ὀλιγοήμερὴ διαμονή τῶν μεταξύ μας: ἀνέσπυραν κάποιον βαρὺ παραλέτασμα, ποὺ σκεπάζει ἀπὸ τὰ μάτια μας ἕναν δολόκληρον κόσμον, βαθειὰ ἄγνωστον γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας, ἕνα κόσμον ποὺ εἶναι ἕνας πολὺ ὀραῖος, πολὺ βαθύς, πολὺ ἀγαθὸς κόσμος, τὸν κόσμον τῆς γερμανικῆς μουσικότητος, τῆς γερμανικῆς μουσικῆς καὶ ψυχικῆς ἁρμονίας.

Τὸ τραγοῦδι τους ἦταν ὀραῖο· ἀλλὰ ἀκόμη περὶ χρῆσιμο τὸ μάθημά τους σὲ μᾶς. Μᾶς θύμισαν πὼς ἡ Τέχνη εἶναι μακρὰ θητεία, ἀσκητισμὸς

βαρύς. Καί ακόμη ὅτι ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀγάπη τῆς Μουσικῆς εἶναι ἕνας πραγματικὸς μυστικισμὸς καὶ ὅτι ἡ γερμανικὴ ψυχικὴ πατριδα τῶν εἶναι κατ' ἐξοχὴν ὁ τόπος οὗ οἱ ἤχοι πέρνουν αὐτομάτως τὰς διαστάσεις, τὸ βάθος, τὸν μυστηριώδη κοχλιασμόν, τὴν ἀπόκρυφην πολύριζην βλάστησιν καὶ τὸν δημιουργικὸν πυρετὸν κάθε γνήσιου αἰσθήματος Τέχνης.

* * *

“Ὅταν μιλοῦμε γιὰ τὸν τρόπο, ποὺ οἱ Γερμανοὶ αἰσθάνονται, στὴν πατριδα τῶν, τὴν Μουσικὴν, κάμνομε πάντα μιὰ ἑξαίρεσιν γι' αὐτοὺς ἀκόμα καὶ ὅταν τὸ παραπέτασμα αὐτό, ποὺ σήκωσαν ἀπ' τὰ μάτια μας τὰ μουσικὰ παιδάκια τῆς Βιέννης, εἶναι ἀκόμη μπροστά μας καὶ δὲν ἔχει σηκωθῆ γιὰ μᾶς ἀπὸ κανένα. Ὅσο λίγο κι' ἂν εἴμαστε πληροφορημένοι, ἐδῶ κάτω, γιὰ τὸν ἀγανθὴ αὐτὸν γερμανικὸν κόσμον, ξεύρομε ὁμως, γενικὰ, πὼς στὴν Μουσικὴν ἡ ῥάτσα τοὺς εἶναι ἀπλησίαστη. Καὶ ὅταν γίνεται λόγος γιὰ τὸ θέμα αὐτό, ἢ λέξεις: «Θρησκεία τῆς Μουσικῆς», «μουσικὸς μυστικισμὸς», «μουσικὴ αἰσθησις», ἀνεβαίνουν, σὰν μονάχες τῶν, στὰ χεῖλιά μας.

“Ὅμως, τί λίγα ποὺ λέν αὐτὰ τὰ λόγια μπροστά στὸ ἄπειρον Πράγμα, ποὺ πρόκειται νὰ χαρακτηρίσῃ καὶ νὰ ἐκφράσῃ καὶ τὸ Πράγμα εἶναι ὁ θεϊκός, ἀπλούστατα, ὁ ἀπερίγραπτος καὶ ὁ σιτυλικὸς τρόπος, ποὺ ὁ λαὸς αὐτὸς νοιῶθει τὴ Μουσικὴν καὶ τὴν ἐκφράζει.

Πρέπει κανεὶς νὰ κάμῃ τὸ ταξεῖδι αὐτό, τὸ περὶ συγκινητικὸν ταξεῖδι γιὰ κάθε ψυχὴν, ποὺ αἰσθάνεται μουσικὰ, νὰ φθάσῃ ὡς τῆς χῶρες τοῦ γερμανικοῦ πολιτισμοῦ, νὰ ζήσῃ κανεὶς λίγο ἀνάμεσα στὸ λαὸν αὐτό, τὸ λαὸν τῆς Μουσικῆς, κατ' ἐξοχὴν, γιὰ νὰ νοιώσῃ ὅτι αὐτὴ ἡ ῥάτσα ἀναπνέει μὲ τὴν Μουσικὴν, περισσότερο ἀκόμη παρὰ ποὺ ὁ ἄνθρωπος ἀναπνέει μὲ τοὺς πνεύμονές του. Καὶ τότε ἀρχίζει κανεὶς, νὰ μπαίνει, μὲ ρίγη ἀνέκφραστης εὐτυχίας στὴν ἀπολυτρωνόμενῃ ψυχῇ του, στὴν ἀποκάλυψιν ἐνὸς θαύματος — τοῦ θαύματος ποὺ ζῆ στὴν ψυχῇ ἐβδομηῆντα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων — καὶ δὲν ζητᾷ παρὰ τὴν περὶ παραμικρὴν ἀφορμὴν γιὰ νὰ ξεπηδήσῃ μπροστά σου μὲ τὴν ἀγέραστη νεότητα τοῦ κάθε θαύματος . . .

Ποῖός εἶπε πὼς «θαῦμα» εἶναι «τὸ ἀπαξ γινόμενον;» Ὁ Ρενάν, νομίζω. Ἀλλὰ στῆς χῶρες τοῦ γερμανικοῦ πολιτισμοῦ, τὸ «θαῦμα» γίνεται πολλὰς φορὰς τὴν ἡμέραν. Ἀρκεῖ νὰ σκεφθῆ ὁ Γερμανὸς τὴν Μουσικὴν καὶ τὸ «θαῦμα» εἶναι ἐμπρός σου, σοῦ μαγεύει τὴν ψυχὴν.

Μιὰ μόνῃ νότα, ἀπὸ λάρυγγα, ἢ ὄργανο, στῆς χῶρες αὐτῆς τῆς φυλῆς τῆς Μουσικῆς, εἶναι ἤδη τὸ θαῦμα. Καὶ δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ πῆς ὅτι κι' ἀπὸ ἕνα σκουριασμένον τενεκὲ τοῦ πετρελαίου ἀκόμα τὰ γερμανικὰ χέρια εἶναι ἱκανὰ ν' ἀποσπᾶσιν μουσικὴν κι' ἁρμονίαν.

Εἰς τὴν μουσική, μὲ τὸν λαὸ αὐτὸ, ἡ ἱκανότης τῆς ἀποδοχῆς δὲν εἶναι λιγώτερη ἀπὸ τὴν δύναμι τῆς ἐκπομπῆς, νὰ τὴν ποῦμε ἔτσι καὶ οὔτε λιγώτερης σημασίας, σὸ νὰ ἀποσπασθῇ τὸ ἀποτέλεσμα, ποῦ εἶναι τὸ δανεῖσθαι μουσικά. Στὸ ἄκουσμα τῆς πρώτης νότας, ἐκεῖ ἐπάνω, ἕνας θεὸς γεννιέται, — τόσο γιὰ κείνον, ποῦ ἀκούει ὅσο καὶ γιὰ κείνον, ποῦ ἐκτελεῖ. Καὶ γιὰ τὴν διονυσιακὴ μέθη καὶ τῶν δύο, δὲν χρειάζεται παρὰ μιὰ μονάχα γραμμὴ τοῦ πενταγράμμου, ἀκουομένη ἢ ἐκτελουμένη.

Ἐκεῖνος, ποῦ παίζει ἢ τραγουδᾷ δίνει δίνει τὴν ψυχὴ καὶ τὴν δύναμι τοῦ σώματός του, ἀκέραια ἀλλὰ ἐκεῖ καὶ ὁ ἀκροατὴς δίνει καὶ αὐτὸς ὅ,τι καὶ πέρνει, χαρίζει στὴν μουσικὴ ὅλο τὸν ἑαυτό του, τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ὑλικῆς του ὑπάρξεως ὅλην τὴν δόνησιν. Ἔτσι, ἡ συνεργασία εἶναι βαθυτάτη τὰ δύο ὄνειρα, τοῦ ἐκτελεστοῦ καὶ τοῦ ἀκροατοῦ του, σὺβουν καὶ ἀγκαλιάζονται. Ὁ σκοπὸς ἐπέτυχε, τὸ ὄνειρο τῆς ὑπερτάτης τρυφερότητος ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, ἐπραγματοποιήθηκε.

Εἶνε πολὺν ὄρατο θέαμα καὶ βαθειὰ συγκινητικὸ νὰ βλέπῃς Γερμανοὺς ν' ἀκοῦν μουσικὴ. Τρεῖς μονάχα νότες, ποῦ θ' ἀναπηδήσουν στὸν σκοῦρον ἀέρα μιᾶς ταπεινῆς μπιρραρίας, ὁποιαδήποτε ὥρα τῆς μέρας, ὅς εἶναι καὶ μονάχα ἑννέα ἢ ὥρα τὸ πρωῖ, μιᾶς χειμωνιάτικης, κατσοφιασμένης γερμανικῆς καθημερινῆς, τρεῖς μονάχα νότες, ποῦ θὰ σπαθίσουν τὴν ἡσυχία τοῦ ταπεινοῦ μαγαζιοῦ καὶ τὸ ὄνειρο θ' ἀρχίσῃ νὰ σαλεύῃ τὰ λευκογάλανα φτερά του ἐκεῖ μέσα καὶ μέσα στῆς καρδιές. Ποιὸς εἶπε αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ψυχροὺς; Δὲν θὰ τοὺς εἶδε, βέβαια, ν' ἀκοῦν μουσικὴ. Μὲ τῆς τρεῖς πρώτες νότες, ἢ φροντιδὲς καὶ οἱ πίνακες, ποῦ στιβαῖονται στὸν χοντρὸ χαρτοφυλάκα, ποῦ εἶναι ἀκουμπισμένοι βαρῶς στὸ διπλανὸ κάθισμα, ἀποκοιμήθηκαν, ἢ «δουλειᾶς» καὶ τὰ «συμφέροντα» δὲν ὑπάρχουν πειᾶ, οὔτε καὶ ὡς ἀνάμνησις. Στῆ θέσι τοῦ συστηματικοῦ ἐμπόρου ὑπάρχει τώρα ἕνας ὄνειρευόμενος ὀπιομανῆς τῶν ἤχων, ἕνας ἀλκοολικὸς τῆς ἁρμονίας. Νὰ ἀντιδρᾷ τάχα ἔτσι ὁ Γερμανὸς ἐναντίον τοῦ σκοταδιοῦ τῆς ἀβάσταχτης μαυρίλας τῆς ἀτμοσφαιρας τοῦ τόπου του, πρὸ πάντων τὸν χειμῶνα, ζητῶντας, ἀλχημιστὴς πονεμένος, μέσα στοὺς ἤχους, λίγο χρυσάφι γιὰ νὰ φτιάσῃ μιὰν ἀκτιδιτσα ἥλιο, γιὰ τὴν ψυχὴ του; Ἡ ν' ἀνεβαίνῃ τάχα, στὴν ἐπιφάνεια τῆς ψυχῆς του, σὸ ἄκουσμα τῆς μουσικῆς ὅλο τὸ μεταφυσικὸ βάθος τῆς ἰδιοσυγκρασίας του, ποῦ εἶναι τὸ διαρκέστερο καὶ τὸ σαφέστερο χαρακτηριστικὸ τῆς σκέψεως αὐτῆς τῆς ράτσας; Ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ προχωρήσῃ μὲ βῆμα σταθερὸ σὲ τέτοιο δαίδαλο; Δὲν εἶναι ἀρκετὰ ὄρατο καὶ ἀρκετὰ ἐκπληκτικὸ ἐπίσης, νὰ παρακολουθῆς τὸ θέαμα τῆς ὀλοκληρωτικῆς ἀφαιρέσεώς των ἀπὸ τὴν μουσικὴ, εἴτε ὅπερα καὶ συναυλία ἀκοῦν, εἴτε τέσσαρες μουσικούς, σὲ καμμιὰ μικρὴ μπιρραρία, ἢ ἀπλῶς ἕνα πιάνο, σὲ κανένα καφενεῖο τῆς συνοικίας, ποῦ τὸ παί-

ζει όμως κάποιος μουσικός Τιτάνας - ένας Τιτάνας τῶν 40 μάρκων τὸ ὀκτώωρο ; . .

Τὸ θέαμα σοῦ φθάνει σοῦ θυμίζει ἐκκλησίασμα, σ' ἐκκλησοῦλα μικροῦ νηιοῦ μας. Τί σοῦ χρειάζεται ἡ ἀκριβὴς καὶ λεπτολόγος ἐξήγησις του ;

* *

Ἐνθουσιασμός καὶ συνειδησις. Δυὸ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς τῆς ράτσας, σὲ ποιὰν ἔντασι φανερώνονται, κυρίως στὴ μουσική, στῆς γερμανικῆς χώρας . . . Καμμιάν ἀπολύτως σημασίαν δὲν ἔχει πὼς οἱ ἑπτὰ αὐτοὶ μουσικοὶ, ἐπάνω στὴν ξύλινη μικρὴ ἐξέδρα, ποὺ δεσπόζει πεντακόσια κεφάλαια παραξισταμένα ἀπὸ τὴν μύτρα, σχεδὸν βαρεῖά ἀπ' αὐτὴν, παίζουν τώρα ἀπὸ ἕξη τοῦλάχιστον ὥρες, ὅτι πλησιάζουν σχεδὸν μεσάνυχτα, ὅτι μέσα στὸ ἀκροατήριον εἶναι πιά ἀρχετοὶ μεθυσμένοι. Αὐτὰ ὅλα δὲν σημαίνουν τίποτα. Σὲ κάθε νότα ποὺ θὰ βγάλουν, τὸ βιολί, τὸ βιολοντσέλλο, τὸ δεύτερο βιολί, τὸ κόρνο, τὸ πιάνο, τὸ φλάουτο, θὰ δώσουν ἀιέρας τὴν ἔντασι τῆς ψυχῆς των, ὀλόκληρη τὴν δύναμι τῶν νεύρων καὶ τῶν πνευμόνων των.

Σχεδὸν μεσάνυχτα πειὰ Κι' οἱ περισσότεροὶ πελάτες τῆς μύτρας μὲ τὸ κεφάλαι βαρὺ, μερικοὶ ζαλισμένοι καὶ μερικοὶ σχεδὸν μεθυσμένοι. Ἐργάται καὶ ὑπαλληλάκοι, πωλήτριες σὲ μεγάλα καταστήματα τοῦ Βερολίνου ἢ δικτυολογῆται μὲ τοὺς φίλους των. "Ἐνα σύννεφο καπνοῦ, στὴν στενόμακρη ὀλόφωτη αἴθουσα. Αὐτὴ εἶναι ἡ εἰκόνα. Οἱ μουσικοὶ τὴν βλέπουν κάθε βράδου καὶ τὴν γνωρίζουν καλῶς. Δὲν ἔχει ὅμως καμμιά σημασία. Μὲ κανένα τρόπο δὲν θὰ τοὺς ἦταν ἐπιτετραμμένον νὰ διανοηθοῦν νὰ ψευτίσουν τὸ παιξιμὸ τους." Ἄλλωστε τώρα, ὅλο αὐτὸ τὸ πλῆθος ἀκούει ἀκόμα διεσδυτικώτερα τὴν μουσική του καὶ ἀναλύει τὴν ἀπόλαυσί του.

Ἐξακολουθεῖ λοιπὸν ἡ ἔντασις των. Ὁ πιανίστας εἶναι πεσμένος πάνω στὸ πιάνο του μὲ ἕνα τέτοιο τρόπο ποὺ νομίζεις πὼς ἀδιαφορεῖ ἂν ἡ καρδιά του, ἀπὸ τὴν ἐξάνηλσι, σταματήσῃ ἀπότομα νὰ κτυπᾷ, καὶ ἡ νότα ποὺ βγάλῃ αὐτὴν τὴν στιγμή εἶναι καὶ ἡ τελευταία, ποὺ θὰ δώσῃ στὴ ζωὴ του ὁ βιολινίστας εἶναι κι' αὐτὸς τσακισμένος ἀπὸ τῆς ἕξη ὥρες τῆς ἴδιας αὐτῆς ἐντάσεως, αὐτοῦ τοῦ ἴδιου κραδασμοῦ. Κανένας ὅμως διαταγμός. Μέχρι τέλους! Καὶ τὸ ὄλον γιὰ τὸ ὄλον! Οἱ ἑπτὰ γιὰ τοὺς πεντακόσιους καὶ αὐτοὶ πάλιν γιὰ τοὺς ἑπτὰ, ποὺ παίζουν. Ἐκείνοι κι' αὐτοὶ, μιὰ ψυχὴ: ἡ ψυχὴ τῆς ἁρμονίας, ἡ ψυχὴ τῆς ὑπέρατης τρυφερότητος ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους.

"Ἄν τοὺς ἔβλεπες, χωρὶς νὰ ξέρῃς τὴν μεγάλη κούρασί των, πὼς νὰ τὴν μαντέψῃς ; Σὲ κάθε δευτερόλεπτο, ποῦ περνᾷ, τὰ δάκτυλα, οἱ πνευμονόες των, ἡ ψυχὴ καὶ ἡ αἴσθησις των, ἡ τεχνικὴ καὶ ἡ καρδιά των, ὅλ' αὐτὰ καὶ γωριστὰ καὶ μαζύ, εἶναι σὰν νὰ εἶναι ὀρκοισμένα νὰ ἐκδικηθοῦν τὸν χρόνον, ποὺ φεύγει, τὸν χρόνον, ποὺ πετᾷ καὶ ἀφήνει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ ὄνειρό

ου ἐξημενισμένα πίσω του, σὰν νὰ ζητοῦν νὰ κάμουν ἀπὸ κάθε δευτερό-
λεπτο μιὰ μονάδα ἡρωϊκῆ, πού νὰ μπορέσῃ νὰ κλείσῃ μέσα της τὴν ἔντασι
μιᾶς ὥρας, ἂν εἶναι δυνατὸν καὶ μιᾶς μέρας καὶ μιᾶς ζωῆς...

Ἀλήθεια, τέτοια δευτερόλεπτα, ἐμεῖς στὸν τόπο μας τὰ νοιόθουμε
σπάνια....

* * *

Κι' ἀφοῦ τέτοια εἶναι ἡ ποιότης τῆς μουσικῆς τῆς μπυραρίας (καὶ ἡ
πειὸ μικρὴ θὰ ἔχῃ τὴν ὀρχηστρουῖλα της, ἔστω καὶ τριῶν μόνο μουσικῶν
ἢ ἓνα πιανίστα μονάχα ἢ ἐπὶ τέλους κάποια μηχανὴ μουσικῆς, ἀλλὰ τέτοιας
ποιότητος κι' αὐτήν, πού εἶναι πράγμα ἀγνωστο σὲ μᾶς), εὐκόλα πειά φαν-
τάζεται κανεὶς ποῖα ἔχει νὰ εἶναι ἡ μουσικὴ στῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας
καὶ τῆς ὄπερας αὐτοῦ τοῦ τόπου.

Ἀπὸ μερικὸς τυφλοὺς βιολιστὰς, ἀκουμπισμένους σὲ καμμιὰ γωνιά γέ-
ρικοις γέφυρας τῆς Βιέννης, — τυφλοὺς πού ζητιανεύουν παίζοντας σχεδὸν σὰν
καλλιτέχνη, πού βλέπουν, — μπορεῖ κανεὶς νὰ μαντεύσῃ τι εἶναι δυνατὸν νὰ
εἶναι ἢ ὀρχήστρας αὐτές.

Ἐκεῖνο μονάχα, πού δὲν μπορεῖ νὰ τὸ φαντασθῇ κανεὶς, ἀκόμα καὶ μὲ
τοὺς ἐκκλητικικοὺς ζητιάνους, εἶναι ἡ οὐρανία εὐτυχία, πού λέγεται ὀρχήστρα
τῆς Ὄπερας τῆς Βιέννης. Ἡ φήμη της ὡς τῆς πρώτης ὀρχήστρας τοῦ κό-
σμου βρίσκεται ξεπερασμένη ἀπὸ τὴν ποιότητα της. Ἐνενηντα μουσικοί,
πού εἶναι μέχρι τοῦ τελευταίου καὶ ἀπὸ ἓνας πλήρης καὶ ἀγανῆς κόσμος
μουσικῆς. Μαντεύεις εὐκόλα ὅτι οἱ πατέρες καὶ οἱ πάπποι καὶ οἱ πρόπαπποι
των ἦταν μουσικοὶ καὶ καλλιτέχνη μεγάλοι, ἴσως μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς νὰ κα-
τάγονται ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Μπετόβεν ἢ τὸν Μότσαρτ....

Δὲν γυρίζουν κἄν νὰ κυττάξουν τὸν μαέστρο των, ὁ καθένας μοιάζει
ἀπορροφημένος ἀπὸ τὸν δικό του μουσικὸ κόσμον καὶ ἐπαρκούμενος ἀπ' αὐ-
τόν. Τόσο ὀλοκληρωτικὴ εἶναι ἡ ἀλληλοαφομοίωσις τοῦ ἑνὸς μουσικοῦ μὲ
τὸν ἄλλον, τόσο ψυχρόμητος ἢ βαθειὰ μύησις των στὴν κοινὴ θρησκεία τῶν
ἤχων καὶ τῆς ἁρμονίας.

Κάτι ἀπερίγραπτο εἶναι, βέβαια, στὴν ὑπεράνθρωπη ἐντέλεια της καὶ ἡ
ὀρχήστρα τῆς Ὄπερας τοῦ Παρισιοῦ, ἀκόμα πειὸ ἐκκλητικὴ καὶ ἀπίθανη
ἢ ὀρχήστρα τῆς Κρατικῆς Ὄπερας τῆς λεωφόρου τῶν Φίλλυρῶν, στὸ Βερο-
λίνο καὶ τῆς Φίλαρμονικῆς. Ἄλλ' αὐτὴ ἢ Ὄρχήστρα τῆς Ὄπερας τῆς Βιέννης
εἶναι, γιὰ κάθε μουσικὴ ἰδιοσυγγρασία, ἢ ἴδιες ἢ πύλες τοῦ Παραδείσου,
ἀνοικτὲς στὸ πειὸ ὑψηλὸ προσκύνημα. Αὐτὴ καὶ μόνη εἶναι ἀρκετὸ δόλωμα
γιὰ νὰ κρατήσῃ τοὺς δυστυχεῖς Βιεννέζους στὴν πόλι των. Πεινοῦν σήμερα,
ἀλλὰ δὲν ἔχουν τὸ θάρρος νὰ φύγουν. Διαισθάνονται μὲ ἀριβίειαν ὅτι, μαζὺ

μὲ ἄλλα ποὺ εἶναι, σ' αὐτὴ τὴν πόλι, γιὰ τὴν καρδιά των μοναδικὰ καὶ ἡ ὀρχήστρα τῆς Ὀπερας τὸν δὲν εἶναι κάτι, ποὺ μποροῦν νὰ τὸ ξαναβροῦν ὀπουδήποτε ἄλλο. . . Κι' ἡ ὀρχήστρα αὐτὴ εἶναι μιὰ πλευρὰ τῆς ψυχῆς τοῦ Βιεννέζου. . .

Ἄς μὴν παρεξηγήσῃ ὁ ἀναγνώστης τὸν ἐνθουσιασμό μου, εἶναι γιὰτὶ, ἀπλούστατα, ἄκουσα αὐτὴ τὴν ἱστορικὴ ὀρχήστρα καὶ τὸ μεγάλο θίασο τῆς Ὀπερας τῆς Βιέννης, μ' ὅλη τὴ σημερινὴ φτώχεια τῆς Αὐστρίας, εἶναι γιὰτὶ τοὺς ἄκουσα νὰ παίζουσι Βέρντι καὶ μάλιστα «Τροβατόρε». Καὶ ἐπὶ τρεῖς ὥρες νόμιζα πὸς ἄκουα μουσικὴ τοῦ λεπτεπίλετου, τοῦ αἰθέριου Ντεμπισιού. . .

Τέτοια μετατροπὴ τοῦ κούφιου σὲ γεμάτο, τοῦ ἐξωτερικοῦ σὲ ἐσωτερικότητα, τοῦ φωναχτοῦ σχεδὸν σὲ ψιθυριστό, ἄθλος τέτοιος δὲν εἶναι νοητός, σὲ τέτοια ἔκτασι, τόσο ἀπόλυτος ἄλλοῦ πονθενά παρὰ στὸν μαγικὸ περίβολο ὅπου κάθε βράδυ ἔρχονται νὰ λάβουν τὴν θέσι των οἱ ἐνενηντα μεγάλοι καλλιτέχναι τῆς ὀρχήστρας τῆς Ὀπερας τῆς Βιέννης, ἀληθινοῦ πλανητικοῦ συστήματος μὲ ἐνενηντα ἀληθινὰ μουσικὰ οὐράνια σώματα, περὶ τὸν ἥλιον μαέστρον

* * *

Δὲν ὑπάρχει πειὸ ταπεινὴ διάθεσις ἀπὸ αὐτὴν ποὺ ἀντιτάσσει τὸν ἕνα λαὸν στὸν ἄλλον. Ἄρκετὰ εἶναι τὰ βάσανα καὶ οἱ πόνοι καὶ τὸ ἱστορικὸ μοιραῖον κάθε λαοῦ, τῶν βασανισμένων λαῶν τοῦ κόσμου, ποὺ τοὺς ἀποτελοῦν ἑκατομῦρια βασανισμένων, δυστυχισμένων καὶ πονεμένων, ἀδυνάτων καὶ πτωχῶν ἀνθρώπων.

Ὅταν λοιπὸν λέμε ὅτι ἡ Μουσικὴ βρίσκεται κυρίως στὶς γερμανικὰς χώρας σπῆτι της, δὲν ὑπάρχει σ' αὐτὸ ἡ παραμικρὴ διάθεσις νὰ τοὺς ἀντιτάξωμε κανένα ἄλλον λαόν. Οἱ Γάλλοι εἶναι, ἀπὸ δύο αἰῶνες κυρίως, κατ' ἐξοχίαν ὁ λαὸς ὁ ζωγραφικός, ὁ ἀρχιτεκτονικός καὶ κάθε εἴδους ἀποχρώσεων, ἐπίσης καὶ λεπτεπίλεπτα μουσικὸς λαὸς. Οἱ Ἄγγλοι εἶναι ἡ ράτσα τῆς ἀχανοῦς φαντασίας καὶ τῆς μεγάλῃς ποιήσεως, κυρίως μὲ τὸ πλανητικὸ αὐτὸ σύστημα, ποὺ λέγεται Σαίξπηρ. Κάθε λαός, καὶ ὁ πειὸ μικρός, ἔχει τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴ του. Ὅταν φλογίζεται κανεὶς ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ παρουσιάσῃ στὸ Κοινὸν μας κάποιον ἀπὸ τοὺς ξένους αὐτοῦς λαούς, τὸ κάμνει, ὅταν εἶναι ἀνθρωπος καλῆς πίστεως, μονάχα γιὰ νὰ αὐξήσῃ τὸν πλοῦτον τῆς ψυχῆς τοῦ ἔθνους του, ποὺ εἶναι τόσο ἀνύποπτο, δυστυχῶς, γιὰ κάθε τι ποὺ ξεπερνᾷ τὸν μόνον κύκλον μας γνώσεως ἐξωτερικῶν πραγμάτων, ποὺ εἶναι μονάχα τὸ Παρίσι καὶ ἡ γαλλικὴ σκέψις, καὶ αὐτὰ ἀπὸ μερικὰς μόνο πλευρὰς των. . .

Ἄλλὰ νὰ στρέψωμε πρέπει τὴν προσοχή μας, μὲ σοβαρότητα καὶ δι-

ψα, πρὸς τὸν μέγαν γερμανικὸν κόσμον, ποὺ τὰ 18 παιδάκια τῆς χορφῆς
τῆς Βιέννης ἀνέσταν γιὰ μᾶς τὸ βαρὺ παραπέτασμα, ποὺ μᾶς σκεπάζει τὴν
ἀπεραντοσίαν, τὸ βάθος καὶ τὴν ὑψηλὴν ἁρμονίαν του. Τὸ κέρδος τῆς φαντα-
σίας καὶ τῆς καρδιάς μας θὰ ἦταν ἀκέραια δικό μας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

